

ZANIMIVI IN DOSLEJ SPREGLEDANI PODATKI O KAČJIH PASTIRJIH KOROŠKE Z ZAČETKA 20. STOLETJA

Pri prebiranju *Rdečega seznama kačjih pastirjev avstrijske Koroške* (HOLZINGER et al. 1999), mi je padla v oči pripomba v zvezi z višnjevo devo *Aeshna affinis*, za katero naj bi po domnevi avtorjev star Puschnigov podatek iz začetka 20. stoletja (PUSCHNIG 1908), dejansko izviral iz Slovenije - natančneje iz mesta Ravne na Koroškem. Seveda ni preostalo drugega, kot pobrskat po originalnih člankih in priti stvari do dna.

Domneve avstrijskih kolegov so se zelo hitro izkazale za pravilne, saj je Puschnig v uvodu k nizu člankov dovolj jasno opredelil izvor materiala (PUSCHNIG 1905a). Tako lahko preberemo, da je "okolica mesta Ravne na Koroškem (nemško ime: "Gutenstein") relativno bolj obdelana, za kar gredo zasluge dr. Steuerju, ki je med poletnim bivanjem v zdravilišču Rimski vrelec (nemško ime: "Römerquelle") za avtorja zbiral kače pastirje v avgustu 1904". Še zlasti omemba Rimskega vrelca pri Kotljah, kjer so zdravilne lastnosti bogatega izvira železove slatine cenili že v antiki, je ovrgla vsakršen dvom o slovenskem poreklu podatkov, ki so predstavljeni v nadaljevanju:

Lestes dryas (sub *Lestes nympha* Selys) – Pri Ravnah na Koroškem (B..., b..., 7. avgust 1904; leg. dr. Steuer) (PUSCHNIG 1905b)

Ischnura elegans (sub *Agrion elegans* Linden) – Pri Ravnah na Koroškem (avgust 1904; dr. Steuer) (PUSCHNIG 1905b)

Aeshna affinis (sub *Aeshna affinis* Lind.) – Rimski vrelec pri Ravnah na Koroškem (b, 10. avgust 1904; "na robu gozda leta sem ter tja"; leg. dr. Steuer) (PUSCHNIG 1905a)

Aeshna cyanea (sub *Aeshna cyanea* Müll.) – Rimski vrelec pri Ravnah na Koroškem (avgust 1904, leg. dr. Steuer) (PUSCHNIG 1905a)

Ophiogomphus cecilia (sub *Gomphus serpentinus* L.) – Ravne na Koroškem (B , 27. avgust (1904?), leg. dr. Steuer) (PUSCHNIG 1905a)

Orthetrum brunneum (sub *Libellula brunnea* Fonsc.) – Pri Ravnah na Koroškem, avgust 1904, pogost (dr. Steuer) (PUSCHNIG 1905a)

Sympetrum pedemontanum (sub *Libellula pedemontana* Allio.) – Pri Ravnah na Koroškem (avgust 1904, B..., dr. Steuer). Med Steuerjevimi primerki izstopa eden z mnogo manjšo velikostjo telesa (dolžina telesa 27mm proti 35mm pri ostalih). Omembe vredne so tudi nepigmentirane, stekleno svetle, kot proso velike pege, ki se pojavljajo na obarvanih progah zadnjih kril pri več primerkih. (PUSCHNIG 1905a)

Sympetrum striolatum (sub *Libellula striolata* Charp.) – Ravne na Koroškem (avgust 1904). Steuer je našel vrsto v avgustu v koleslju. "Koleselj proti poldnevu, pri čemer leta sorazmerno previdno, večinoma na sredini ribnika; koleselj traja verjetno zelo dolgo." (PUSCHNIG 1905a)

Predstavljeni podatki so izredno zanimivi, saj je favna kačjih pastirjev Koroške le zelo fragmentarno poznana. V prispevku o kačjih pastirjih širše okolice Dravograda so KOTARAC et al. (1996) za to območje zabeležili 33 vrst. Če dodamo še zgoraj predstavljene Puschnigove podatke (PUSCHNIG 1905a, 1905b), lahko odonatni favni Koroške prištejemo še obrežno zverco *Lestes dryas*, višnjevo devo *Aeshna affinis*, progastega kamenjaka *Sympetrum striolatum* ter pasastega kamenjaka *Sympetrum pedemontanum*.

Zgoraj omenjene slovenske podatke iz prvih dveh prispevkov o poznavanju favne kačjih pastirjev Koroške (PUSCHNIG 1905a, 1905b) je avtor še enkrat pregledno zbral v svojem naslednjem delu (PUSCHNIG 1906), kjer najdemo med razpravo o variabilnosti sinjega presličarja *Platycnemis pennipes* še podatke o njegovem pojavljanju v okolici Rogaške Slatine na Štajerskem. Nekaj podatkov za Slovenijo pa lahko izbrskamo v še enem Puschnigovem delu (PUSCHNIG 1908). Tukaj avtor za Bohinjsko jezero omenja najdbo samčka in samičke modrega ploščca *Libellula depressa* ter samčka kovinskega lesketnika *Somatochlora metallica*, za Blejsko jezero pa navaja najdbe sinjega presličarja *Platycnemis pennipes*, bleščečega zmotca *Enallagma cyathigerum* in številnih krvavordečih kamenjakov *Symptetrum sanguineum*...

Omenjena dela (PUSCHNIG 1905a, 1905b, 1906, 1908) bodo seveda vključena v Gradivo za odonatološko bibliografijo Slovenije, enako tudi prispevki različnih avtorjev (RAAB (1993) in WARINGER (1982)), ki so povzeli nekatere Puschnigove podatke za okolico Raven na Koroškem, nevedoč, da gre dejansko za favnistične podatke iz Slovenije.

Ceprav objavljenih del dr. Romana Puschniga niti po vsebini, niti po orientiranosti v slovenski prostor, nikakor ne gre primerjati z deli botanika A. Hayeka, pa ornitologa O. Reiserja in še nekaterih naravoslovcev iz prvih desetletij 20. stoletja, predstavljajo njegovi prispevki za slovensko odonatologijo brez dvoma dragocen dokument. Ob koncu naj zato potegnem vzporednico in dodam le še razmišljanje o nujnosti in pomenu objavljanja rezultatov našega dela, pa naj gre tudi za majhne favnistične notice in podobne, na videz nepomembne drobce informacij. Dejstvo je, da "pisana beseda ostane" in kot taka že danes predstavlja dragocen delček v mozaiku poznavanja kačjih pastirjev Slovenije, za prihodnje rodove pa bo še stoletja pomenila zgodovinski dokument o stanju nekega drobnega segmenta narave v določenem času in prostoru.

LITERATURA:

HOLZINGER, W. E., H. EHMANN & M. SCHWARZ-WAUBKE, 1999. Rote Liste der Libellen Kärntens. *Naturschutz in Kärnten* 15: 497-507.

- KOTARAC, M., M. BEDJANIČ, A. PIRNAT & A. ŠALAMUN, 1996. Dragonfly records from the Dravograd area, northern Slovenia (Odonata). *Opuscul. zool. flumin.* 144: 1-9.
- PUSCHNIG, R., 1905a. Kärntnerische Libellenstudien. *Carinthia II* 95: 18-31.
- PUSCHNIG, R., 1905b. Kärntnerische Libellenstudien. *Carinthia II* 95: 61-72.
- PUSCHNIG, R., 1906. Weitere kärntnerische Libellenstudien. *Carinthia II* 96: 109-120.
- PUSCHNIG, R., 1908. Kärntnerische Libellenstudien, Dritte Folge. *Carinthia II* 98: 87-101.
- RAAB, R., 1993. Beitrag zur Kenntnis der Libellenfauna des Pressegger Sees und anderer Gewässer des Gailtales (Kärnten) (Insecta: Odonata). *Carinthia II* 183/103: 443-452.
- WARINGER, J., 1982. Beitrag zur Kenntnis der Libellenfauna des Hafnersees (Kärnten). *Carinthia II* 172/92: 355-360.

(M. BEDJANIČ)

DROBTINICE IN OCVIRKI

Po vzoru slovenskih ornitologov smo v naš društveni bilten uvedli rubriko, ki je namenjena objavi posamičnih favnističnih podatkov, zanimivih opažanj in dogodkov, ki so morda "premajhni" za objavo članka, v terenskih beležnicah in naših glavah pa nanje kaj kmalu pozabimo. Zaželeni so podatki za redke in ogrožene vrste, predvsem iz območij od koder doslej niso bile znane, izjemno zgodnje ali pozno pojavljanje določene vrste, notice o nenavadnem vedenju, skratka karkoli zanimivega iz tega ali onega razloga. Podatki naj bodo čim bolj natančni, zato je nujna navedba datuma, natančne lokalitete in imena popisovalca. **Prispevke prosim pošljite na naslov: Matjaž Bedjanič, Fram 117/a, 2313 Fram.** Vljudno vabljeni k sodelovanju tudi v prihodnje!

ČRNI KAMENJAK *SYMPETRUM DANAE* IN PASASTI KAMENJAK *SYMPETRUM PEDEMONTANUM* TUDI NA DRAVSKEM POLJU

Dravsko polje lahko brez pretiravanja ocenimo za odonatološko najbolj obdelan del Slovenije. Kako tudi ne – doslej je bilo namreč na tem območju zabeleženo pojavljanje kar preko 50 vrst kačjih pastirjev (BEDJANIČ et al. 1999). Marsikdo bi mislil, da so terenski izleti na takšna območja počasi že kar nezanemljivi in možnosti za nova odkritja zelo majhne. Pa temu seveda ni tako, saj je narava vedno polna presenečenj. Predlanski avgust je bil kačjepastirski mesec presenečenj na vodnem zadrževalniku Medvedce v bližini Pragerskega.

V vetrovnem, a lepem in sončnem dopoldnevu sem se 14-VIII-1999 sprehodil po severovzhodnem delu nasipa vodnega zadrževalnika Medvedce. Večino časa sem namenil opazovanju številnih parčkov stasitih kamenjakov *Sympetrum depressiusculum*, ki so brez sramu pozirali pred objektivom fotoaparata in šele z